

LBRIS

We know
books

SFÂNTUL EFTIMIE
DIN TÂRNOVO

VIETEILE SFINȚILOR
DE LA TÂRNOVO

Traducere din medio-bulgară:
Gheorghîță Ciocoi

editura
Σοφία

București

vindu-ne de rău prin rugăciunile tale să dăm slavă lui Hristos, adevăratul nostru Dumnezeu, Căruia fie slava împreună cu Tatăl și cu Sfântul Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin!

Cuprins

Cuvânt înainte.....	5
Viața și petrecerea Preacuviosului Părintelui nostru Ioan de Rila	11
Viața și petrecerea Preacuviosului nostru Părinte Ilarion, episcop de Meglen, și împreună cu acestea și cum a fost adus în preaslăvita cetate Târnovo	35
Viața și petrecerea Preacuvioasei Maicii noastre Parascheva și cum a fost strămutată ea în preaslăvita cetate Târnovo	69
Viața și petrecerea Preacuvioasei noastre Maici Filoteia	91
Laudă Sfinților Mari și întocmai cu Apostolii Împărați Constantin și Elena	115
Laudă Sfintei Mari Mucenițe Chiriachi (Nedelea)	161
Cuvânt de laudă la Sfântul Mihail Ostașul.....	189
Cuvânt de laudă la Sfântul Părintele nostru Ioan, episcop de Polivot.....	203

I. Se prea poate, dar, ca cineva să ne hulească fiindcă nu suntem doar leneși și nepăsători către bine, ci chiar zgârciți spre părtășia cu cei de același neam ce vor veni, dacă am trece sub tăcere viața fericitului Ioan și nu am însemna-o cu toată stăruința, pe cât putem, drept chip pilduitor doritorilor binelui și râvnitorilor virtuților, astfel ca folosul să ajungă la noi înainte de [a ajunge la] alții. Cum există belșug spre urmare pentru că în el s-au adunat toate virtuțile, astfel poate să aducă mult folos mai ales pentru cei curați. Pentru că această viață va fi îndeajuns ca să ridice nu doar pe aceia care cu multă nevoie merg pe urmele unui asemenea preainalt, până la asemănarea slavei celor ce se apropie de Dumnezeu, ci să aducă însemnată izbândă și acelor care într-o mică măsură s-au asemănat vieții lui. Dar nu doar atât, ci și acelor care pur și simplu au ascultat [dacă auzul lor nu a încetat] le va aduce însemnat folos. Căci și chiar cele auzite pot picura picătură cu picătură dragostea lui în sufletele ascultătorilor și cele păzite în minte să fie ca un oarecare bold ca treptat să îi îndemne către o asemănare.

Căci hrană duhovnicească se aduce și unora, și altora – și celor care povestesc, dar și celor care ascultă – această viață va fi și leac de mântuire, și Dumnezeu se va proslăvi prin una ca aceasta. Cuget că și unii, și alții au oarecare nevoie și năzuință: pentru unii de aceea – să nu lase câtuși de puțin din povestire despre cele de folos, iar pentru alții – fără împărțire să o urmeze pe ea, însă mai cu seamă și unii, și alții să năzuiască spre asemănare.

Nebunie va fi prin urmare dacă noi întotdeauna ne ostenim pentru hrana cea trupească și trecătoare, cu putere din destul părând că stăruim; cu atât mai mult cu asupra de măsură să o căpătăm pe ea, ne smintim către hrană, iar spre cea netrecătoare și de necuprins și folositoare de suflet și care va rămâne în veșnicie, măcar câtuși de puțin nu purtăm grijă, disprețuind sufletul nostru, care se topește după dumnezeiasca hrană.

Iată, de acum, punând început povestirii noastre despre acela, prin urmare să chemăm însuși harul lui, căci el cu adevărat de la Dumnezeu din belșug l-a primit, ca din neștiință să nu greșim pe acelea pe care le căutăm, atingând cu mâini deșarte sfinte lucruri, cum se spune, și încă mai mult – povestind despre vredniciile lui să nu surpăm nici pe cel mai mic dintre ascultători, trecând pe lângă folosul dintru cele mai bune.

Dacă prin urmare acest preaîndumnezeit bărbat s-ar fi gândit măcar puțin la lucrurile de jos și trupești, ori s-ar fi îngrijit de ceva pământesc, îndată am fi trecut cu vederea pomenirea lui, trimițând-o către adâncurile uitării. Însă, pentru că el a lăsat orice, mai sus-pomenitul s-a sălășluit în patria cerească, întru slobozire fără întristare și cu tărie și în orice chip s-a străduit să ajungă la Părintele tuturor și Ziditorul, de aceea și noi trebuie să povestim măcar în parte despre el.

Lucrurile care țin de el, pe care înaintașii noștri le-au scris nicicum neîndemânatic și neîmpodobit, cu osârdie să ne străduim să le povestim cu grijă, așa cum se cuvine, știind că povestirea despre părintele poate să veselească sufletele celor iubitori de părinți și să-i îndemne către o și mai aprinsă râvnă.

II. Părinții acestui fericit erau evlavioși întru toate, bulgari de neam, născuți și crescuți în satul Skrino, care se află în părțile Sredețului. Și acest Sredeț este între hotarele Europei,

una dintre cele mai slăvite și însemnate cetăți. Trăind ei întru nevoiță în acel sat, evlavioși cu viața și făcând multe milostenii, au avut doi fii: unul dintre aceștia e acest minunat Ioan. Primind o bună educație din partea părinților săi, el a trăit cinstindu-i întru toate și dându-le respectul cuvenit. După multă vreme, părinții săi au murit. El viețuia în frica de Dumnezeu, fără să se rupă de Biserică, ascultând dumnezeieștile cuvinte și sfințele învățături, cu post și rugăciune, bine-plăcea lui Dumnezeu și era pe de-a-ntregul aprins de dumnezeiască dragoste, și parcă precum un serafim ardea cu duhul către Domnul Dumnezeu său; și dădea rod cu adevărat însutit, ca un pom răsădit lângă izvoarele apelor¹.

Mai apoi, cuprinși de zavistie și trândavi către bine, unii au început cu obidă și cu ocări să-l numească pe Ioan fățarnic și pe de-a-ntregul netrebnic pentru viața lumii. Pentru că se afla într-o asemenea stare, el a luat o bună hotărâre: să pună tot ceea ce avea în mâinile celor săraci, să dea cezarului cele ale cezarului, ca să poată fără opreliște să dea cele ale lui Dumnezeu lui Dumnezeu².

Iar Domnul, Care a poruncit să strălucească din întuneric lumina, spunându-i oarecând lui Avraam: „Ieși din pământul tău, din neamul tău și din casa tatălui tău și vino în pământul pe care ți-l voi arăta Eu”³, i S-a arătat și lui în același fel, grăindu-i nu cu mai puține decât acele cuvinte, arătându-i locul în care va putea să-I placă Lui. Trezindu-se de aceea din somn și înțelegând însemnătatea vedeniei, s-a aprins precum un cerb către izvoarele apelor⁴, oștindu-se precum David împotriva nevăzutului Goliat, a luat după vechea povestire trei pietre, adică: credința, nădejdea și dragostea,

¹ *Psalmii* 1, 3.

² *Vezi Matei* 22, 21.

³ *Facerea* 12, 1.

⁴ *Vezi Psalmii* 41, 1.

s-a îmbrăcat în platoșa dreptății, a pus coiful mântuirii¹ ca pe un acoperământ dumnezeiesc, și-a tăiat părul împreună cu patimile și cu poftel². Mergând într-o mănăstire, a rămas acolo o vreme pentru deprinderea nevoinței, părăsind pulberea celor pământești și cenușa celor omenești. A lăsat lumea și pe stăpânitorul ei, fără să ia nimic în afară de un veșmânt de piele. S-a îndreptat către muntele arătat lui, și-a făcut o mică colibă din ramuri și a rămas să viețuiască acolo muncindu-și trupul cu post și priveghere, cântând împreună cu David: „Iată! M-aș îndepărta fugind și m-aș sălășlui în pustiu. Am așteptat pe Dumnezeu, Cel Ce mă mântuiește de pușinătate sufletului și de vifor”³, ridicându-și precuvioasele sale mâini fără mânie și șovăire, fără să aibă ca hrană nimic altceva în afară de ierburile pe care pământul le face să răsără pentru animale, iar apă pe cea care izvoarele din belșug o revarsă. El striga: „Ca un dobitoc eram înaintea Ta. Dar eu sunt pururea cu Tine”⁴.

Și cine ar putea povesti nevoințele lui pe care le săvârșea? Căci el chiar și iarba acelei pustii nu o mânca până la satura-re, ci nespus de puțină și fără să se sature, și după apusul soarelui. Tot astfel și apa – doar atât cât să-și răcorească cele dinlăuntru ale lui. Și încă cine va putea să înfățișeze după vrednicie izvorul lacrimilor sale, privegherile de toată noaptea și plecările genunchilor lui? În multe rânduri diavoliile veneau, arătându-se în chip de fiare, pentru că voiau să îl înfricoșeze și să-l izgonească. Însă fericitul rămânea neplecat înaintea vicleniilor lor precum o stâncă puternică lovită de valurile care o izbesc spărgându-se ori mai degrabă precum un diamant nevătămat de vreun fier.

¹ Vezi *Efeseni* 6, 14-17.

² Vezi *Galateni* 5, 24.

³ *Psalmii* 54, 8-9.

⁴ *Psalmii* 72, 22-23.

III. După o vreme, el s-a mutat într-un alt loc unde a aflat o peșteră foarte întunecată, lipsită de orice rază de lumină. Acolo s-a sălășluit adăugând nevoințe peste nevoințe și râvnă peste râvnă, precum o albină adună miere în fagurii inimii sale. Pe când el viețuia astfel, fiul fratelui său, tăinuindu-se de tatăl lui și de mama sa, a venit în pustia în care viețuia precuviosul și cu mult chin abia a izbândit să-l afle. Fericitul, văzându-l de departe că vine, cugeta că este o nălucire, și s-a așezat la rugăciune. Ajungând, a căzut cu fața la pământ și s-a rugat să-l blagoslovească, iar părintele a crezut că ceea ce vede este adevărat, iar nu nălucire, și învrednicindu-l cu binecuvântarea l-a întrebat de pricina venirii lui. Iar el i-a vestit bărbatului totul despre sine și îndată a fost primit de el. Numele lui era Luca.

Precuviosul, privindu-l că e ca un cedru din Liban¹, înmulțit înălța către Dumnezeu cântări de mulțumire, străduindu-se neîncetat să grăiască unele ca acestea: „Cei fără răutate și cei drepți s-au lipit de mine”². Și a fost cu el în pustie precum un ied fără prihană care păștea lângă păstorul cel adevărat, precum un al doilea Abel ori Isaac, ori asemănându-se întru toate Înaintemergătorului, cel care și-a petrecut tinerețea în pustie.

Dar ce? Acela care nicicând nu a primit moștenirea de a fi Luceafăr, iar astăzi – din pricina mândriei – e Întuneric, care a dorit să nimicească pământul și marea, care deschide gura împotriva cerului, a spus: „Voi pune jilțul meu deasupra norilor și voi fi asemenea Celui Preaînalt”³. Mândrul grăitor vrăjmaș, neputând suferi virtuțile și nevoințele bărbatului, s-a umplut de pizmă, a zămislit silnicia și a născut

¹ *Psalmii* 91, 13.

² *Psalmii* 24, 22.

³ A se compara cu *Isaia* 14, 13.

nelegiuirea.¹ A mers la părinții fratelui sfântului, în chipul unui oarecare cunoscut și aflându-i cuprinși de întristare și înțepeți de săgețile firii, nedumeriți fiind din pricina pierderii copilului, a spus astfel de cuvinte tatălui: „Cel ce lipsește bătrânețea ta de sprijin și casa ta de moștenitori și sămânța de rod și pântecelul maicii și sânul tău de copil, Ioan este, frațele tău! Căci el a venit singur noaptea și luându-l pe băiatul tău îl ține la el. Dacă nu te duci îndată și nu îl iei, el va fi hrană preaplăcută fiarelor, iar tu dacă nu îl cauți cu osârdie te vei face ucigaș de copil! Vino, dară, prietene, și-ți voi arăta locul, iar tu mergând îndată vei lua roada seminției tale”. De cum a auzit aceasta, îmbrăcat fiind întru mânie ca și cu o haină, norul tulburării l-a întunecat și câte n-a grăit, și câte n-a făcut împotriva celui nevinovat! Iar diavolul, luându-l, l-a dus în pustie și l-a aprins ca să scârbească pe bărbat. Și când s-a apropiat de loc, îndată s-a dus, arătându-i de departe peștera. Acela însă, mergând spre acel loc, l-a găsit pe sfântul. Și ce nu a făcut atunci împotriva lui, aruncându-i hule și ocări, numindu-l pe el „bătrân rău”, înșelător și de-a dreptul nevrednic să mai fie pe lume, aruncând în el cu lemne și pietre, căutând cu orice preț să-lucidă!

Și ce a făcut blândul ucenic al Blândului Stăpân? El stătea tăcut și nu spunea nimic, păzindu-și mintea cu cuvântul: „Și m-am făcut ca un om ce nu aude și nu are în gura lui muștrări”². Și luându-l cu furie pe copil – o, în ce strigăte! –, l-a luat din muntele cel roditor, munte întunecat, „în care a binevoit Dumnezeu să locuiască”³ – mergând spre lumea desfrânată plină de murdărie, către maica necurăției și a oricărui întinări.

¹ Psalmii 7, 15.

² Psalmii 37, 14.

³ Psalmii 67, 16-17.

De cum a văzut fericitul aceasta și a înțeles că este înșelăciune diavolească, îndată a fost cuprins de norul întristărilor și cu mulțime de lacrimi a căzut cu fața la pământ și s-a rugat spunând: „Doamne, Care ai spus: «Mă cheamă în ziua necazului: Eu te voi izbăvi»¹. Izbăvește-mă acum, Stăpâne, luând aminte la mine cu ochiul Tău cel milostiv și izgonește necazul de la inima mea, și fă cu mine semn spre bine², căci binecuvântat ești în vecii vecilor, amin”. Și după rugăciune a stat scârbit și mâhnit pentru pierderea copilului, căci se temea ca nu cumva după ce a fost dus în lume să se împletească și să cadă în mreaja grijilor acesteia. Însă ce a făcut Dumnezeu, Care a poruncit să lăsăm copiii să vină la El? A grăit și aici tatălui copilului, chiar dacă nu prin cuvinte, ci prin fapte: „Lăsați copiii și nu-i opriți să vină la Mine, că a unora ca aceștia este Împărăția cerurilor”³. Pe când mergeau pe cale, un șarpe l-a mușcat pe copil, și îndată moartea l-a cuprins. Când tatăl copilului a văzut aceasta, nu a mai știut ce să facă, ci întorcându-se la preacuviosul cu rușine și cu amărăciune, i-a povestit cele petrecute pe cale. Iar el i-a poruncit să-l îngroape și să se ducă la casa lui, ceea ce a și făcut.

IV. Și preaslăvind mult pentru toate acestea pe Dumnezeu, preacuviosul a viețuit fără de întristare. Acesta petrecu acolo în peșteră doisprezece ani fără vreo odihnă trupească, adăugând nevoițe peste nevoițe și chinuri peste chinuri. Diavolul însă, văzând aceasta, nu înceta nicicând să-l chinuie uneori cu întristarea, alteori cu lenea; când putea – cu înfricoșări, iar în multe rânduri prin felurite vedenii. Însă diamantul cu sufletul, Ioan, nicicum nu a fost prizonier al

¹ Psalmii 49, 17.

² Psalmii 85, 16.

³ Matei 19, 14.